

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

161

ΧΑΡΤΑ ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ
 εν τῷ Περιεχομένῳ αἰ.
 τῆς ΑΤΤΗΣ ἔ. ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ
 τῆν Ἑυρώπην ἔ. μυχρῶν Ἀσίας
 ΚΟΜΩΝ ΑΠΟΙΚΙΩΝ ΑΤΤΗΣ
 ἀποδοῦναι διὰ τῶν Μιθραϊκῶν ἐπὶ Ἀσιας μετὰ τῆς Ἀφρικῆς
 ἀρχῆς τε διὰ τῆς Ἀφρικῆς τῶν Καρναίων ἑθνῶν, ἔ.
 τῶν ποταμῶν ἀπὸ διὰ τῶν διὰ τῆς θύρας, ἔ. τῶν ἰσθμῶν
 ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς τὰς ἑλπίδας μετὰ τὰς ἑλπίδας ἔ.
 τῶν ἐπιτοροφῶν τῶν περιφερῶν ποταμῶν ἔ. τῶν
 ἰσθμῶν εἰς τὴν κατάληξιν τῆς Νέου ΑΝΔΑΧΑΡΣΙ ΔΟΥ, μὴ
 ἔ. διακλῆναι, ἔ. μεγάλων ἀφροσύων ΑΤΤΗΣ ἴδου τῆς ποιῆθαι
 ἰσθμῶν ἑλπίδων ἐπὶ τῆς ἀντοκρατορικῆς ταμῆς τῆς
 ἑλπίδων τῆς ἀφροσύων ἐπὶ τῆς ἀφροσύων ἐπὶ τῆς ἀφροσύων
 τῶν ἐλπίδων παρα τῆς

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΕΛΕΣΤΙΝΗΝ ΘΕΤΤΑΛΟΥ
 ἄφρον τῶν Ἑλλήνων ἔ. φιλελλήνων 1797.
 Ὁ Κρατὶς πρὸς τῆς ἑλπίδων ἑλπίδων

1757-1798

Ρήγας Φεραίος

1

2

Σ Του δρος ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΡΑΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ
προέδρου Επιστημονικής Εταιρείας
Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα

Ο ΒΙΟΣ ΚΑΙ

1. Η πρώτη απεικόνιση του Ρήγα Βελεστινλή, είκοσι έξι χρόνια μετά το μαρτύριό του, σε χαλκογραφία που δημοσιεύθηκε στο βιβλίο «Briefe eines Augenzeuges der griechischen Revolution von Jahre 1821, Halle 1824»

τα χρόνια της βαριάς σκλαβιάς, όταν η Θεσσαλία στέναζε κάτω από την τυραννία του σουλτάνου, γεννήθηκε το 1757 ο **Ρήγας** στο Βελεστινο Μαγνησίας, όπου και η αρχαία πόλις Φεραί, εκ της οποίας οι μεταγενέστεροι συγγραφείς απέδωσαν το επώνυμο «Φεραίος». Ο ίδιος ο Ρήγας πάντοτε ανέγραφε «Ρήγας Βελεστινλής Θετταλός» στα βιβλία του και στα έγγραφα κατά τη συνήθεια των λογίων της εποχής του, που ως επώνυμο χρησιμοποιούσαν τον τόπο καταγωγής τους. Ωστόσο το μέχρι πρόσφατα θεωρούμενο ως πραγματικό όνομα του Ρήγα, «Αντώνιος Κυριαζής», αποδείχθηκε μετά τις πρόσφατες μελέτες ως ανιστόρητο και κατασκευάσμα «ευφάνταστων» συγγραφέων, γι' αυτό διαγράφηκε και από τα σχολικά βιβλία Ιστορίας.

Ο Ρήγας Βελεστινλής για τη μόρφωσή του φοίτησε στη Σχολή της Ζαγοράς, όπου μελετούσε και αρχαίους κλασικούς, όπως ενδεικτικά γνωρίζουμε από βιβλίο αρχαίων γεωγράφων, το οποίο απέκειται

στην Εθνική Βιβλιοθήκη της. Αργότερα, δεκαεπτά-είκοσι χρόνων μεταβαίνει στην Κωνσταντινούπολη, όπου μαθαίνει ξένες γλώσσες και αρχίζει να μεταφράζει το πρώτο του βιβλίο. Ομως και πάλι φεύγει και εγκαθίσταται στις Παρίσιτριες Ηγεμονίες, που γεινιάζαν με την Ευρώπη και είχαν μια κάποια ελευθερία. Στο Βουκουρέστι αναπτύσσει έντονη δραστηριότητα, εισέρχεται στον κύκλο του λογίου **Καταρζή**, γίνεται γραμματικός των ηγεμόνων και συμμετέχει στα κοινά της περιοχής του. Εκλέγεται εκπρόσωπος της γειτονιάς του σε μια περίπτωση διάνοιξης ενός δρόμου και σε μια επιδημία πανώλους τού ανατίθεται ο έλεγχος των σπιτιών για τη διαπίστωση αρρώστων.

Ο Ρήγας το 1790 μεταβαίνει για πρώτη φορά στη Βιέννη, ως γραμματικός και διερμηνέας ενός τοπάρχου, που θα τιμούνταν από τον αυτοκράτορα της Αυστρίας. Τότε εκδίδει τα δύο πρώτα του βιβλία: το «Σχολείον των ντελικάτων εραστών», στο οποίο δια-

ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

φαίνεται η πολιτικοκοινωνική του αντίληψη, διότι καταφέρεται εναντίον των τίτλων ευγενείας, και το «Φυσικής Απάνθισμα», όπου αναγράφει την υπέροχη σε νόημα ρήση «Οποιος ελεύθερα συλλογάζεται, συλλογάζεται καλά». Στη φυσική του αυτή ο Ρήγας μεταφέρει, όπως έχουμε αποδείξει, την επιστημονική γνώση της Γαλλικής Εγκυκλοπαιδείας των **Ντιντερό** και **Ντ' Αλαμπέρ**, για την καταπολέμηση της αμάθειας και της δεισιδαιμονίας.

Επίσης εκείνο τον καιρό, όπως ο ίδιος μας πληροφορεί στο τέλος του βιβλίου του «Φυσικής Απάνθισμα», μεταφράζει το βιβλίο του **Μοντεσκιέ**, «Το πνεύμα των νόμων». Η προσπάθειά του αυτή δείχνει το πρώιμο ενδιαφέρον του Ρήγα για το πολιτικό, κοινωνικό πρόβλημα, τα συστήματα διοικήσεως του κράτους και τη διάκριση των εξουσιών. Θα ήθελε με τη μετάφραση αυτή να δείξει ότι το δημοκρατικό πολίτευμα είναι το καλύτερο για να διοικηθεί ο κόσμος.

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της επαναστατικής σκέψης του Ρήγα και τη σύλληψη του συγκεκριμένου επαναστατικού σχεδίου του θα πρέπει να διαδραμάτισαν, εκτός από τις μελέτες του, και σημαντικά γεγονότα της εποχής του: τα Ορλοφικά (1770), όπως αποκλήθηκαν τα αιματηρά γεγονότα που επακολούθησαν μετά την εξέγερση των παρακινθθέντων ραγιάδων από τους απεσταλμένους της τσαρίνας **Αικατερίνης**, Ορλόφ, οι οποίοι εγκατέλειψαν τους εξεγερμένους Έλληνες στη μανία των κατακτητών. Επίσης η νέα πολιτειακή κατάσταση με τη Γαλλική Επανάσταση και ο πόλεμος των «τριών Ιμπεριών» με τις επακολουθήσασες συμφωνίες Σιστόβ (1791) και Ιασίου (1792) μεταξύ των Αυστρίας, Ρωσίας και της Οθωμανικής Πύλης αντίστοιχα. Οι συμφωνίες αυτές διέψευσαν τις ελπίδες των σκλαβωμένων, πως τάχα τα χριστιανικά κράτη θα απελευθέρωναν τους Έλληνες και τους άλλους βαλκανικούς λαούς από τον οθωμανικό δεσποτι-

2. Το Βελεστίνο, η μικρή θεσσαλική πόλη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, όπου γεννήθηκε το 1757 ο νεομάρτυρας Ρήγας Φεραίος.
3,4. Φωτογραφία και πίνακας από το σχολείο της Ζαγοράς όπου φοίτησε ο Ρήγας

5. Το εξώφυλλο του γερμανικού «Στρατιωτικού Εγκολπίου» το οποίο μετέφρασε ο Ρήγας Φεραίος για τη στρατιωτική εκπαίδευση των υποδούλων

σμό και την τυραννία.

Αποτέλεσμα των μελετών του και της εμπειρίας των ιστορικών γεγονότων ήταν ο Ρήγας να συλλάβει το επαναστατικό του σχέδιο και να στηρίξει τη σχεδιαζόμενη επανάστασή του στις ντόπιες, γηγενείς δυνάμεις των σκλαβωμένων. Τον Αύγουστο του 1796 επανέρχεται στη Βιέννη, όπου αρχίζει μια συστηματική δουλειά με την έκδοση της μεγαλειώδους «Χάρτας της Ελλάδος», που την ολοκληρώνει την επόμενη χρονιά. Παράλληλα έχει συναντήσεις με άλλους Έλληνες πατριώτες, τους οποίους εμπνέει με το επαναστατικό του κίνημα, ιδιαίτερα με το Θούριό του, τον οποίο συχνά τον τραγουδούν. Ακόμη τυπώνει τα βιβλία «Νέος Ανάχαρις» και «Ηθικός Τρίπους», όπου περιέχονται «Τα Ολύμπια», τα οποία αναφέρονται στους Ολυμπιακούς Αγώνες, την εικόνα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, το «Στρατιωτικόν Εγκόλπιον» και μυστικά και παράνομα τυπώνει τα επαναστατικά του κείμενα, όπου περιέχονται η Επαναστατική Προκήρυξη, τα Δίκαια του Ανθρώπου, το Σύνταγμα και ο Θούριος.

Η προδοσία

Και ενώ είχε πάρει διαβατήριο από την αυστριακή αστυνομία με σκοπό να κατεβεί στην Ελλάδα, όταν φθάνει στην Τεργέστη, τελευταία πόλη της επικράτειας της Αυστρίας, συλλαμβάνεται, έπειτα α-

Από το πρώτο του βιβλίο διαφαίνεται η πολιτικοκοινωνική του αντίληψη, διότι καταφέρεται εναντίον των τίτλων ευγενείας

πό προδοσία δυστυχώς ενός Έλληνα εμπόρου. Η αυστριακή αστυνομία μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν είχε αντιληφθεί την επαναστατική κίνηση του Ρήγα, γι' αυτό και αναστατώθηκε μια και δόθηκε η εντύπωση ότι ο Ρήγας εκμηδένισε την τόσο καλή οργάνωσή της. Ανακρίνεται, φυλακίζεται, βασανίζεται επί έξι μήνες και τελικά με σίδερα στα χέρια και στα πόδια μεταφέρεται στο Βελιγράδι, όπου παραδίνεται στους Τούρκους, οι οποίοι τον θανατώνουν μαζί με τους άλλους εφτά συντρόφους του στον πύργο Νερμπούζα, τον Ιούνιο του 1798.

Το επαναστατικό σχέδιο του Ρήγα

Για την απελευθέρωση της Ελλάδας και των άλλων βαλκανικών λαών από την οθωμανική τυραννία, ο Ρήγας ως πραγματικός ηγέτης φρόντισε για την προετοιμασία της επανάστασης και την εφαρμογή της. Εδωσε σημασία στην ανύψωση πρώτα του ηθικού των σκλαβωμένων και στη δημιουργία επαναστατικής διάθεσης για να πάρουν τα όπλα εναντίον του τυράννου. Κατά την εφαρμογή του επανα-

στατικού του σχεδίου χρησιμοποίησε τα δύο σημαντικά μέσα της επικοινωνίας, τον ήχο και την εικόνα. Εξέδωσε την εικόνα του Μεγάλου Αλεξάνδρου με τους τέσσερις στρατηγούς του και τέσσερις παραστάσεις από τα κατορθώματα του Μ. Αλεξάνδρου, το οποίο πρόσφερε στους σκλαβωμένους ως πρότυπο ανδρείας και αποφασιστικότητας. Γι' αυτό εξ άλλου και στον *Υμνο Πατριωτικό*, στροφή 33, αναφωνεί: «*Αλέξανδρε, τώρα να βγης Από τον τάφον, και να ιδής, Των Μακεδόνων πάλιν Ανδρείαν την μεγάλην, Πώς τους εκθρούς νικούνε, Με χαρά στη φωτιά*».

Σε μια εποχή όπου όλοι υμνούσαν τον **Ναπολέοντα Βοναπάρτη** ως ελευθερωτή των λαών, ο οποίος μάλιστα βρισκόταν δίπλα στη σκλαβωμένη Ελλάδα, ο Ρήγας δεν έγραψε ένα στίχο, δεν τον ύμνησε. Αντίθετα εκείνη την εποχή τύπωνε την εικόνα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, προσφέροντάς τον ως πρότυπο στους Έλληνες. Εξέδωσε επίσης τον τόμο «Νέος Ανάχαρις», όπου αναφέρεται στην ένδοξη ιστορία της αρχαίας Ελλάδας. Με το τραγούδι, με τον επαναστατικό παιάνα «Θούριος», προσπαθεί να εμπνεύσει τους σκλαβωμένους και να τους ωθήσει στη μεγάλη απόφαση, την επανάσταση. Στους στίχους διεκτραγωδεί τη θλιβερή κατάσταση των σκλαβωμένων:

6. Η αυτοκρατορική Βιέννη, τόπος δράσης αλλά και σύλληψης του Ρήγα Φεραίου. Έργο του Bernardo Bellotto ή Καναλέτο Β'

Προσπαθούσε να ανυψώσει το ηθικό τους. Γι' αυτό καταρρίπτει ως μύθο τη διάχυτη πεποίθηση ότι τάχα τα οθωμανικά στρατεύματα ήταν ανίκητα. Δείχνει απεναντίας ότι στην πραγματικότητα ήταν ευάλωτα και ενισχύει έτσι το φρόνημα των επαναστατών. Για το σκοπό αυτό στο Θούριό του φέρνει το συγκεκριμένο παράδειγμα των «Γκιρζιανλήδων» (λαού στα βουνά του Αίμου) που επαναστάτησαν στην περιοχή της Θράκης. Και ο Ρήγας διαλαλεί πως ο σουλτάνος δεν είναι τόσο δυνατός όσο οι σκλαβωμένοι νομίζουν:

*«Ποτέ μην στοχασθήτε πως είναι δυνατός
καρδιοχτυπά και τρέμει σαν λαγός κι αυτός.
Τριακόσιοι Γκιρζιανλήδες τον έκαμαν να διή
Πως δεν μπορεί με τόπια, μπροστά τους να
εβγή»*

(Θούριος, στίχ. 111-114)

Ο επαναστατικός παίανας, *Θούριος*, γρήγορα διάδοθηκε σε χειρόγραφη μορφή στο χώρο των Βαλκανίων, εμπυχνώνοντας τους σκλαβωμένους για τον τιπάνιο του πολέμου αγώνα. Μάλιστα, η διάδοση και εξάπλωσή του αποτελεί μοναδικό, ίσως, φαινόμενο στην ιστορία των λαών.

Ο Ρήγας κατά την προετοιμασία του επαναστατικού του σχεδίου σκέφθηκε πως είναι απαραίτητη η εκπαίδευση των σκλαβωμένων στην πολεμική τέ-

*«Ως πότε παλληκάρια να ζούμε στα στενά
μονάχοι, σαν λιοντάρια, στες ράχες, στα βουνά;*

*να φεύγωμ' απ' τον κόσμο, για την πικρή
σκλαβιά;
να χάνωμεν αδέρφια, Πατρίδα και γονείς,
τους φίλους, τα παιδιά μας κι όλους τους
συγγενείς;*

*Τι σ' ωφελεί αν ζήσης και είσαι στη σκλαβιά;
Στοχάσου πως σε ψένουν καθ' ώραν στη φωτιά»*
(Θούριος, στίχ. 1-2, 4-6, 9-10)

Τονίζει όμως στους σκλαβωμένους πως η ελευθερία είναι αξία ανώτερη και από τη ζωή, γι' αυτό εκφράζοντας και την εμπειρία των σαράντα χρόνων ζωής του, βροντοφωνεί:

*«Καλλιό 'ναι μιας ώρας ελεύθερη ζωή,
παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή»*
(Θούριος, στίχ. 7-8)

Παροτρύνει τους λαούς των Βαλκανίων να αρπάξουν τα όπλα και να ριχθούν στον ιερό αγώνα της επανάστασης:

*«Βούλγαροι κι Αρβανίτες, Αρμένιοι και Ρωμιοί,
αράπηδες και άσπροι, με μια κοινή ορμή,
για την Ελευθεριαν να ζώσωμεν σπαθί
πως είμασθ' αντρωμένοι, παντού να ξακουσθή»*
(Θούριος, στίχ. 45-48)

Ακόμη, ως πραγματικός ηγέτης έδινε σημασία στον ψυχολογικό παράγοντα των σκλαβωμένων.

Στήριζε την επανάστασή στους σκλαβωμένους. Πίστευε ότι οι ξένες δυνάμεις θα εξυπηρετήσουν τα συμφέροντά τους

χνη και σύμφωνα με τις ισχύουσες απόψεις της εποχής του, για να είναι σε θέση να αντιπαραταχθούν στο στρατό του σουλτάνου. Για το σκοπό αυτό μεταφράζει το «Στρατιωτικόν Εγκόλπιον», ενός τότε διάσημου Γερμανού στρατηγού. Με την ενέργειά του αυτή θα τόνωνε το ηθικό των σκλαβωμένων, οι οποίοι θα έβλεπαν ότι εκπαιδεύονται στην πολεμική τέχνη της εποχής όπως εκπαιδεύεται και ο στρατός του σουλτάνου. Επίσης, την έναρξη της επανάστασης τη σχεδίαζε να γίνει από την περιοχή όπου βρίσκονταν οι εμπειροπόλεμοι πληθυσμοί της Μάνης και της Ηπείρου. Στη συνέχεια, η επανάσταση θα επεκτεινόταν στα υπόλοιπα μέρη της Ελλάδας και στις άλλες βαλκανικές περιοχές.

Πρέπει να τονιστεί πως ο Ρήγας στήριζε την επανάστασή του στις ντόπιες, γηγενείς δυνάμεις των σκλαβωμένων. Δεν υπάρχει στα έργα του, στο Θούριό του, έκκληση στις τότε μεγάλες δυνάμεις Ανατολής και Δύσης, για βοήθεια στην επανάστασή του. Πίστευε πως οι ξένες δυνάμεις θα εξυπηρετή-

ΘΟΥΡΙΟΣ,

Ἦτοι Ὁ βμμηπὸς Πατριωτικὸς Ὑμνος πρῶτος, εἰς τὸν ἔχον,

ΜΙ' Α ΠΡΟΣΤΑΓΗ' ΜΕΓΑΛΗ.

Ὡς πῶτε παλιῆρα νὰ ζῆμιε σὰ σενά,
Μονάχοι σὰ λιοντάρια, σαῖς ράχαις σὰ βενά;
Σπληνίς νὰ κρατικῶμιεν, νὰ βλέπωμιεν κλαδιά,
Νὰ φύγωμι' ἀπ' τὸν Κόσμον, γὰ τὴν πυρὸν σκλαβιά.
Νὰ χιτῶμιεν ἀδύλαμα, Πατρίδα, ἔ Γοιῖς,
Τὴς θίλιν, τὰ παιδιάμας, κὶ ὄλλες τὴς συγγενεῖς.
Καλλιῶμαι μᾶς ὕρας ἑλευθέρου ζῶν,
Παρὰ σφερόντα χεῖνοι σκλαβιά, ἔ φυλακῆ.
Τί σ' ἀφιλεῖ ἀν ζήεις, καὶ εἴσαι σὴ σκλαβιά,
Σποχάσον πῶς σὲ φέινει κῆδ' ὄραμ σὴ φατιά.
Βεζύρης, Δραγγυμῶν, ἔ Ἀφίντις κὶ ἀν σαδῆς,
Ὁ Τύραννος ἀδίκως, σὲ κίμει νὰ χαδῆς.
Δυλλίεις ὄλ' ἡμέρα, σὲ ὄ,τι κὶ ἀν σοὶ πῆ,
Κὶ αὐτὸς πασχίζει πάλιν, τὸ αἷμασὸν νὰ πῆ.
Ὁ Σῦτζος, κὶ ὁ Μυρζέης, Πιτωκίης, Σικναβῆς,
Γυκίης, ἔ Μαυρογιάνης, κῆδρεῖσ' ὅπως εἶν' νὰ ἰδῆς.
Ἀνδρῶι Καπιτάνοι, Παπαδῆς, λαϊκοί,
Σκοτωθῆκαν κὶ Ἀγάδες, μὲ ἀδίκως σπαδῆ.
Κὶ ἀμίτρητ' ἄλλοι ποιοί, ἔ Τῆρκοί, ἔ Ρῶμοι,
Ζωῶν, ἔ πλῆτην χάνων, χαρεῖς κάμμια' ὄφορμῆ.
Ἐλάτ' μὲ ἔτα ζῆλον, σὲ ἴδωτε τὸν καεστῆ,
Νὰ κίμωμιεν τὸν ὄραμ, ἔπῆνω σὲ Σταυρῆ.
Συμβόλους πεσκομμένους, μὲ πῆρματισμῶν,
Νὰ βάλλωμιεν εἰς ὄλα, νὰ δίδων ὄραμῶν,
Οἱ Νόμοι τῶν ὁ πρῶτ' ἔ, ἔ μέτος ὁ δ' ἄγός,
Καὶ τῆς Πατρίδος ἔνας νὰ γίνῃ ἀρχηγός.

7

**7. Η πρώτη σελίδα
του Θουρίου
του Ρήγα
που τυπώθηκε
στην Κέρκυρα
το 1798**

σούν τα συμφέροντά τους και μόνο. Με την επικράτηση της επανάστασής του, τέλος, στη θέση του οθωμανικού δεσποτισμού θα δημιουργούσε τη Νέα Πολιτική Διοίκησή του, τη νέα τάξη πραγμάτων στο βαλκανικό χώρο, με την εφαρμογή του Δημοκρατικού Καταστατικού Συντάγματος και των Δικαίων του Ανθρώπου. Στήριζε τη νέα πολιτική κατάσταση στη δημοκρατία και όχι στην κληρονομική εξουσία. Πρότυπά του ήταν η Δημοκρατία των αρχαίων Αθηνών και η Γαλλική Επανάσταση.

**Η «Χάρτα της Ελλάδος»,
χάρτης του κράτους του Ρήγα**

Ο Ρήγας τύπωσε σε έξι μήνες, αφού έπαιρνε την άδεια του λογοκρίτη της αυστριακής αστυνομίας, τη δωδεκάφυλλη «Χάρτα της Ελλάδος». Κατόρθωσε να αποκρύψει τους πραγματικούς σκοπούς της έκδοσής της με την αναγραφή του ονόματος, με την καταχώριση των επιπεδογραφιών ιστορικών τόπων και γεγονότων της αρχαιότητας και την παράθεση διάσπαρτα στα δώδεκα φύλλα της Χάρτας των εκατόν εξήντα δύο νομισμάτων. Η Χάρτα ήταν πολιτι-

Ο Ρήγας συνέταξε ένα σχέδιο Συντάγματος που προέβλεπε για πρώτη φορά την υποχρεωτική εκπαίδευση αγοριών και κοριτσιών

κός χάρτης του κράτους του, με σύνορα και διαιρεμένος σε επαρχίες και τοπαρχίες, για να είναι σε θέση μετά την επανάσταση και το γκρέμισμα της τυραννίας να συστήσει τη δημοκρατική πολιτεία, με τη διενέργεια εκλογών και την εκλογή αντιπροσωπευτικής Βουλής. Σύμφωνα με το Σύνταγμα του, το οποίο τύπωσε παράνομα, κάθε επαρχία θα έστελνε ανάλογο αριθμό αντιπροσώπων. Ο Ρήγας ετοίμασε το λεπτομερή αυτό χάρτη του κράτους του, του βαλκανικού χώρου, για να είναι προετοιμασμένος για τη διεξαγωγή εκλογών και την αναλογική αποστολή αντιπροσώπων βουλευτών, όπως ορίζει το Σύνταγμα του, άρθρα 20 και 22.

Το πρωτοπόρο Σύνταγμα του Ρήγα

Ο Ρήγας Βελεστινλής ως ρεαλιστής ηγέτης ενδιαφέρθηκε για το πολιτικό σύστημα που θα εφαρμοζόταν μετά την επανάσταση και την κατάλυση της τυραννίας. Πίστευε ότι η αναρχία είναι μορφή τυραννίας, όπως μάλιστα το διατυπώνει και στο Θούριό του (στιχος 27) πως «η αναρχία ομοιάζει την σκλαβιά». Γι' αυτό, για να μπορούν οι επαναστατημένοι λαοί των Βαλκανίων να κυβερνηθούν δημοκρατικά, συντάσσει ένα σχέδιο Συντάγματος τέσσερα χρόνια μετά το πρότυπο γαλλικό Σύνταγμα του 1793. Ο Ρήγας ωστόσο πρόσθεσε και πολλά δικά του στοιχεία, όπως για παράδειγμα πρώτος καθιέρωσε σε Σύνταγμα την υποχρεωτική εκπαίδευση αγοριών και κοριτσιών, γνωρίζοντας τη μεγάλη παιδευτική δύναμη της γυναίκας στη διάπλωση και ανάπτυξη του ανθρώπου. Επίσης συνιστούσε την οικονομική ενίσχυση των αδυνάτων από την πολιτεία και αναγνώριζε δικαιώματα εκτός από τα άτομα και στις κοινωνικές ομάδες, κάτι που πριν από σχεδόν πενήντα χρόνια αναγνωρίστηκε από τον καταστατικό χάρτη του ΟΗΕ.

Στο άρθρο 7 του Συντάγματός του τονίζει με έμφαση πως κυρίαρχος λαός του κράτους του μετά την επανάσταση θα είναι όλοι οι κάτοικοι «χωρίς εξαιρέσει θρησκείας και διαλέκτου, Έλληνες, Βούλγαροι, Αλβανοί, Βλάχοι, Αρμένηδες, Τούρκοι, και κάθε άλλο είδος γενεάς». Συνιστά τη συνεργασία των λαών για την εδραίωση και προκοπή της δημοκρατικής πολιτείας του βαλκανικού χώρου. Γι' αυτό τονίζει πως «ο Βούλγαρος πρέπει να κινήται, όταν πάσχη ο Έλληνας και τούτος πάλιν δι' εκείνον και αμφοτέροι διά τον Αλβανόν και Βλάχον» («Τα Δίκαια του Ανθρώπου», άρθρο 34).

Επι πλέον τονίζει ότι οι δημοκρατικοί πολίτες θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στα κοινά και να υπερασπίζουν τους δημοκρατικούς δεσμούς, θεωρώντας αυτήν την υποχρέωσή τους «ως το πλέον ιερόν από όλα τα χρέη» τους («Τα Δίκαια του Ανθρώπου», άρθρο 35).